

Огнян Антоф

КАК СЕ ПИШЕ ПРИКАЗКА

Сборник приказки
с опашки,
иллюстрирани от автора

Как се пише приказка?

Сега ще ви обясня.

Първо трябва да имате някаква оригинална идея. Ако обяснявате на 10-годишни деца, не казвайте „оригинална идея“, а го кажете описателно: трябва много интересно хрумване, нещо хитро. Когато то ни хрумне, ще се събуди и нашето въображение и ще подтикне нашата душа да направи нещо, за да покаже пред света своето интересно хрумване.

Ето и пример.

Когато за първи път обяснявах в една библиотека пред третокласници как се пише приказка, чудих се какво да им измисля. Върнах се предния ден от работа пеша, вървах два часа, но измислих. Представете си, викам, че някой е решил да прати на някого подарък. Кой някой? Не знам. Ще видим. Явно му е тъжно или поради друга причина, ала той или тя иска да прати подарък. Обаче не какъв да е подарък – а иска да прати една усмивка.

Хоп! Децата изведнъж остават с неподвижен поглед. Защото въображението им е заинтригувано от неочакваното хрумване. Да подариш на някого нещо, това е ясно, но да подариш, да пратиш усмивка, това не сме го чували – това си мислят децата, това си мислите навярно и вие сега.

Виждате ли, викам, как едно такова хрумване веднага предизвиква като пчела да жужат още най-различни хрумвания и въпроси. И вие почвайте да се чудите:

- Добре, де, а как ще се пренесе тая усмивка!?

Отличен въпрос! Ами измислете как!

- Защо точно усмивка?

Прекрасно! А измислете защо?

- А кой ще праща усмивка? И на кого?

Е, това е! Това са най-важните въпроси – почвайте да ги разчопляте, да измисляте кой, защо и как, и току-виж

приказката се наредила в главата ви. Остава само да я напишете.

Аз обаче ще ви кажа сега: не бързайте.

Оригиналната идея е първата стъпка. Тя е искрата, която пали огъня. Но за да гори огънят, трябва материал за горене.

Следва много важна втора стъпка.

Трябват ви още интересни подробности, детайли: това означава не толкова неочаквани, но пък затрудняващи и предизвикателни хрумвания. Може да е едно, но да е достатъчно силно, за да привлече внимание към себе си и да ви отвлече от основната идея: пренасянето на усмивката. Обикновено то не идва бързо, понякога може да го чакате с месеци и години, но когато се появи, веднага разбирате, че вече можете да пристъпите към работа. Тогавата вече вашата приказка ще прилича не просто на увлекателен разказ, а на решаване на задача.

Много често тези допълнителни детайли даже не ги измисляте вие сами, а ги заимствате: от книга, от филм, от случка, от мисъл, от някого. От къде ли не.

Ето и пример.

Когато моят син беше третокласник, го накарах да си измисли приказка. Той написа нещо за някаква котка. Тая котка за моя голяма изненада се качи на самолет и изведнъж във въздуха поиска да спрат самолета, че да слезела. Ето това интересно обстоятелство, както казват възрастните, или интересна подробност, както трябва да се каже пред деца, аз съм запомнил и смятам да предложа сега да се включи в приказката.

И така, какво излиза дотук?

Някой решава да прати усмивка на някого, обаче задължително той трябва да стигне до другия със самолет. Може да пътува всякак, но задължително да има и самолет, защото много ни се ще да включим тая смешна случка с желанието на героя да спре самолета посред летеж, посред небето.

- А възможно ли е да спре самолетът наистина!? - питат

пак децата.

Ами ако решите, е възможно! Това е приказка. Само трябва да сте убедителни.

Но самият факт, че героят ще се качва на самолет, вече е достатъчно провокативен (предизвикателен). Ами я си представете, че вашият герой е слон! Тогава самото качване на самолета ще роди интересни и забавни подробности.

Разбирате ли сега принципа на работа на автора на приказки?

Сега ще направя едно отклонение за възрастните. Писането на разказ, че и роман стъпва върху същата основа. Разбира се, усложнявайки базата. Ала в приказката всички обстоятелства са приемливи, защото вие я четете не за да ми вярвате, а за да извлечете нещо евентуално поучително посредством забавлението и приключението.

И най-сетне стигнахме до третата стъпка.

Сега вече е дошъл момент да си намерите или измислите герой. Кой ще я свърши тая работа? Защо ще я върши? Героят (или персонажът) трябва да си има биография, да е ясно откъде е, кои са му родители, кои са му деца, къде живее и дори защо живее.

Тук децата веднага имат идеи и почват да предлагат. Един казва:

- Нека е пингвин и нека детето пингвин да е студент на северния полюс, а родителите му да живеят на южния полюс. Значи майката праща усмивка на детето си, за да не е само.

- Много добре – казвам аз. - А как ще пренесе усмивката?

- Като рисунка! - сега се друго дете.

- Не, най-добре да е слон! - предлага друг. - Ще е смешно като се заклеши на влизане в самолета.

- Ама слонската усмивка е с хобот, а това прави багажа още по-голям! - отвърща друг.

И така нататък. Изборът на герой ще оглади всички

неравности по вашите идеи. Много често авторите първо имат герои, а чак след това им идват идеите какво да правят с тях. Но аз ви обяснявам не кое след кое следва, а кое от кое зависи, за да напишете приказка.

Когато решите кой ще ви е герой, тогава всички моменти и подробности от историята ще почнат да се наместват, да се сплитат във вашето въображение. Буквално ще почнете да ги виждате, докато си мислите за тях наум. Казано на езика на възрастните, след намирането на героите започва сюжетирането, оформянето на епизодите, сиреч фабулата.

Стигнете ли дотук, значи сте стигнали до последната стъпка преди същинската работа: изготвянето на план, повече или по-малко подробен, както ви е удобно на вас.

Аз съм привърженик на подробния план. Когато запиша скелета на една пиеса или роман, аз мога да го зароя да отлежава години. И чак тогава, когато съм достатъчно уверен, че е време да се захвана с тях, аз разчитам много на това, че някога съм записал идеите и хрумванията си в подробен план. Понеже вече отдавна съм ги забравил.

За първи път когато обяснявах как се пише приказка, в онази училищна библиотека, аз разделих третокласниците на три групи и им заръчах всяка група да си напише собствена приказка по зададената схема за пренасянето на усмивката и задължително приключение или епизод в самолет. Те да си изберат героите и останалите подробности.

Обещах, че и аз на свой ред ще напиша приказва.

Ето я и нея.

ПРЕНАСЯНЕ НА УСМИВКАТА

Във вторник следобед научиха лошата вест. Вторите стопани също решили да се разделят с Харли и го пратили на семейство в Бургас. И там Харли вил цяла нощ ужасно и на сутринта новата му уж стопанка го изхвърлила на централния площад с всичките му играчки и с паспорта.

Майката на Тошко научи тази работа, докато ровеше из фейсбук. Като прочете, не повярва, гледа втренчено буквите в монитора, сетне задиша често-често, на пресекулки, сърцето ѝ запрескача в гърдите, а гърлото ѝ пресъхна, не можеше и дума да произнесе. Тя много обичаше Харли.

Харли беше куче, порода хъски, кафяво с небесносини очи. Симпатяга, малък, на три месеца, тъкмо му бяха сложили последна ваксина. Бяха го взели, като беше на 40 дни, но то им бе първо куче и отглеждането в апартамента не се получи.

В онзи следобед Тошко бе на училище, а баща му бе заминал в другия край на България да купува колело. Майката нямаше на кого да каже лошата вест, на кого да се оплаче и запрегльща сама. После, както става обикновено с нея, малката ѝ брадичка заподскача неконтролируемо и тя заплака, сама, в хола, като дете.

Харли бе от вироглава и упорита порода, игриво, любознателно, любвеобвилно и неотказващо се куче. Никога не лаеше. Бързо се научи да не пикае из цялата къща. Първата нощ ви в тъмния коридор, но сетне свикна. Обаче започна да ръфа чехлите на бащата. Ръфаше ги, навярно си играеше, но после

се прехвърли на чорапите му. И където го зърнеш, почваше да му ръфа краката. Бащата, и без това нервен човек, съвсем се изнерви, викаше, крякаше, пращаше Харли в коридора, не го пускаше да се качва на дивана седмици наред. Накрая Харли издебна бащиното отсъствие, качи се на желания диван и се изпика отгоре. Имаше си собствен характер.

Така или иначе и бащата си беше характер, седеше по цели часове на компютъра и все нещо чаткаше. И когато Харли се залепеше за краката, той ставаше, фучеше, че вече и ред не може да напише от това куче. Почна и намеци.

Майката се разрева още при първия намек, че кучето май няма да изкара дълго в къщата. А намеците станаха уверения, бащата взе да я убеждава, че нямало как да съжителстват, майката изплака две кофи със сълзи, но можеше ли да устои, когато се сблъскваха две упорити хъскита, едното, човешкото, гони другото в коридора, другото, кучешкото, пък му ръфа краката, където го завари – на кушетката пред телевизора, на масата пред чинията и на бюрото пред монитора.

Само шестокласникът Тошко нямаше думата в цялата драма, затова си страдаше сам в своята стая.

Речено-сторено. Преди да навърши три месеца и преди първото му извеждане на улицата решиха да го продадат на друго семейство.

В другото семейство Харли получи пълна свобода – да се катери и спи, където иска, да е неотлъчно до новата му майка. Дотолкова се привърза, че вече и час не можеше да изкара сам вкъщи и виеше непоколебимо часове наред. Много чувствителен беше, а какво да кажем за съседите, които още на първия месец почнаха масово да недоволстват. И какво, какво да правят новите му стопани, след като

по цял ден ги няма, а Харли по цял ден вие?

Така Харли стигнал до Бургас, а там злата жена го изхвърлила на площада.

Но на площада, докато малкият Харли безпомощно и стреснато се оглеждал, го видял добър човек, почитател на кучетата и особено на породата хъски. Веднага разбрал каква е работата, грабнал Харли и го завел в местния приют за бездомни кучета, заедно с това разгласил из целия интернет историята на захвърления домашен уж любимец. А три дни по-късно от приюта предали лошата вест: Харли вече трети ден нищо не яде, даже не мърда, а само стои до мрежата на приюта и гледа нагоре и навън. И чака.

Като прочете това и като си представи небесносините очи на Харли и неговата изправена стойка, майката започна да трепери. До вечерта трепери и накрая, като се прибра Тошко от училище, майката реши: утре някой трябва да иде спешно до Бургас и да занесе на Харленцето една усмивка.

- Какво да занесе? - не разбра Тошко.

- Усмивка. Това куче ще се разболе, ако постои още ден до онази ограда.

- Но кой ще му занесе усмивка, мамо? Тате отиде за колело.

- Ти, Тошко, ще отидеш и ще му занесеш усмивка. Със самолета. Аз не мога, утре съм на тренировка в мола.

- Ама, мамо, аз съм шестокласник, кой ще ме пусне със самолет мене сам?! Че и с усмивка някаква.

- Точно защото носиш усмивка, ще те пуснат навсякъде. Никой не спира човек, който носи усмивка.

- Ама аз не съм летял със самолет! Никога!

- Страх ли те е?
- Не знам...
- Харли би полетял, ако е за теб, нали?
- Харли е куче.
- Харли е нашият Харли. Утре рано тръгваш.
- Добре. А как ще пренесе усмивката?
- Така. Да помислим. Хм, май ще трябва да звъннем на баща ти. Само той може да измисли как.

Звъннаха на бащата, който бил потънал в някакви села в Северозападна България и дотолкова се бил откъснал от живота, че в началото и не загреял каква точно беля е станала. Освен това майката му спестила някои подробности, като му казала, че двамата щели да хванат самолета за Бургас, а не сам Тошко.

- Как да пратя усмивката? В метална касета? - питала майката бащата.

- Не. От метала на усмивката ще й стане студено и като стигнете, ще се е превърнала в гримаса – отговорил бащата след кратък размисъл.

- В хартиен плик ли?

- Не. Хартиите ги лепят с лепило, лепилото ще замае усмивката, ще я приспи и тя ще се превърне в прозявка.

- Тогава в дървена кутийка?

- Не. В дървото има дървояд и като го види, усмивката ще се отвори широко в уплаха.

- А в найлонова торбичка?

- В никакъв случай. Найлонът ще се впие докрай в усмивката, ще я обезкръви и устните ѝ ще побелеят.

- Е, как тогава да я пренесем!?! - ядосала се майката.

- Има един-единствен начин – усмихнал се от другата страна на разговора бащата. - Усмивка се пренася само в шепи. Само с шепи.

И бащата затворил телефона, а майката се зачудила, но вдигнала рамене и преразказала разговора на сина си.

- Значи се пренася само в шепи? - Тошко също бил изумен. - А как ще си отварям вратите, как ще се кача в самолета? Как ще си продупча билета, как ще се почеша по носа?

- Като разберат какво носиш в шепите, всички врати ще ти се отворят. Останалото са дреболии и ще изтърпиш.

Рано на другата сутрин малкият Тошко тръгнал за приюта в Бургас. Качването му в самолета минало без проблеми, на всеки, на когото казал къде и защо отива, това правело голямо впечатление и всички му помагали, напътствали го и дори капитанът го поканил в пилотската кабина да му обяснява кой облак по какъв начин се заобикаля. Тошко очаквал в самолета да го заболи главата, понеже когато се возел на автомобил, бързо му се завивал свят от резките бащини му завои. В самолета обаче стюардесата му казала да дъвче неспирно дъвка, особено при излитане и кацане.

Но в самолета се случило друго нещо, съвсем неочаквано за шестокласника Тошко. Изведнъж много се уплашил, че е толкова нависоко, че от тук няма измъкване, че е беззащитен. Дотам се уплашил, че хукнал към вратата на самолета и през сълзи извикал:

- Моля ви! Спрете! Искам да слеза!

Капитанът и стюардесата се засуетили, хората се напрегнали, а едно малко момиченце отишло при Тошко и спокойно му казало:

- Ама, батко, това не е автобус. Тук посред въздуха самолет не може да спре и да слезат пътниците. Не

се страхувай, ето, мен не ме е страх... А какво носиш в шепи? Гледам те от десет минути, много си смешен с тези протегнати ръце и затворени шепи...

- Нося усмивка.

И от дума на дума Тошко разправил каква е работата, седнали на местата си, затегнали коланите за кацане, а капитанът приземил самолета и въздъхнал дълбоко.

И тук идва развръзката, значи.

Как мислите, какво се случило, когато Тошко се добрал до приюта и зърнал Харли?

Като стигна приюта, Тошко видя Харли точно както го бяха описали. Беше вперил очи в дупките на мрежата, небесносините му очи се бяха слели с небето и никой не би могъл да каже какво има и какво няма в тях. Харли дори не отвърна, когато Тошко го повика. Не помръдна.

И тогава Тошко отвори шепи и пусна усмивката. Усмивката се издигна, във въздуха внезапно се превърна в гореща целувка и като се засили, залепи се право на муцунката на Харли.

Харли не помръдна, не смени позата, само бавно затвори очи, както правят най-щастливите кучета на света.

А след това изви очи, изви гръбнак като котка и се изстреля с бясна скорост срещу Тошко, който го чакаше със собствената си усмивка на лице и с разтворени за прегръдка ръце.

И тук, за съжаление, приказката свършва.

Аз все пак като автор съм почнал преди 30 години и мога да употребявам различни комбинации и схеми.

Като си чета сега приказката, виждам как съм я направил тип Андерсенова приказка – нещо средно между разказ и приказка. Нещо, в което хем много ми вярвате, но и веднага ви е ясно колко е измислено.

Сега като гледам, разбирам, че всъщност съм взел една случка от действителността, както и герои от действителността, нещо, което ми се случи на мен и моето семейство миналото лято. Но съм решил да я разкажа, като използвам силата, която дава една приказка: увлекателното, приключенското, поучителното, невероятното. Смесвайки ги с интересните хрумвания и подробности, които бях измислил като за приказка, аз всъщност разказвам тъжната история по раздялата на едно семейство с куче. И точно за да покажа и подчертая дебело тая тъга, аз ползвам усмивката.

Защо се праща една усмивка? - Защото ти е тъжно и искаш да си с този, за когото ти е тъжно.

Защо усмивката става целувка? - Защото в спомените си ти си нежен и жалещ за този, когото си загубил.

И все пак аз съм патил и препатил автор и сега като чета приказката, виждам, че умишлено постоянно съм на ръба на приказното и реалното. Първата част на приказката си е чиста истина, всички вие, читателите, го разбирате. След това като гръм иде хрумването за пращане на усмивка. Сетне идват размислите относно въпроса какво може да преобрази една усмивка – това го използвам, за да покажа лично себе си като най-умния в приказката. Ех, авторите често са толкова нескромни в историите си! Освен това се случват точно като в приказките нелогични неща: можете ли да си представите, че една майка ще пусне синчето си само на самолета? Но пък веднага сте съгласни, че човек силно може да се уплаши, когато е във въздуха? Защото сте го изпитвали или сте

слушали разкази. И когато целувката се лепва на кучето, а момчето го посреща с отворени обятия – изведнъж като брадва трясва последното изречение, което жестоко ви напомня, че тая прекрасна мила сценка е сцена само от приказка.

А действителността е съвсем друга. Ние и до днес не знаем какво стана с Харли. Чухме, че го дали на англичани в едно варненско село. И толкова. Ето я действителността.

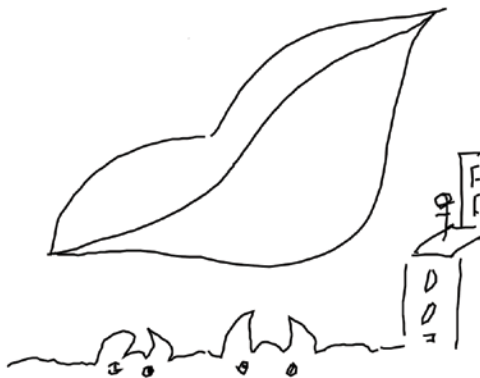
И все пак пиша тази бележка с една проста цел, която я знаем само ние, авторите на приказки: много често ти хрумва идея, която е забавна, която те кара да се радваш, докато я развиваш и доизмисляш, а когато накрая седнеш да напишеш приказката, се оказва внезапно и безвъзвратно, че те е водило само едно нещо: тъгата.

Както човек не бива да е мързелив, така и един автор не бива да се спира. Затова на другия след написването на моята приказка аз реших да напиша книга с приказки.

Сега ми се вижда невъзможно, ужасно трудно, далечно. Как ще измисля аз още приказки, още толкова интересни хрумвания и занимателни подробности, моля ви се?! - питам се и си скубя наум косата.

Сега не знам как, вярно, но за 30 години писане съм научил, че само който го мързи, само той не узнава как. И че трябва да се пише редовно, иначе се губи спортна форма. Пък каквото стане, стане.

А сега каня читателя да прочете и останалата книга.



ПРОШКА

Птиците пееха, децата играеха. Отдясно беше дълбока борова гора, плътна, строена като за парад. Вляво обширната поляна грееше с всички цветове на света. По средата, между гората и поляната, по широкия изоставен път играеха децата.

Бяха трийсетина дечица, група от детската градина, изведени от госпожица Петя на извънградска разходка до Последното сбогом.

- Госпожо – дръпна едно момиченце госпожица Петя за пуловера, - кажете ми моля кое е Последното сбогом?

- Елате, дечица!

Госпожица Петя събра около себе си народа и заразказва.

Деца, намираме се на едно важно място. Тук преди трийсет години се случи ужасна трагедия, която всички трябва да помним, затова ви я разказвам първа аз, а после ще ви я разказват вашите родители, вашите учители и професори.

Преди трийсет години тук имаше частно имение – голяма къща, градини, ниви. Семейството, което живееше тук, бе от трима души – майка, баща и малкия Борко. Бащата живееше в града ни, беше голям началник. Майката се грижеше за къщата, имението, нивите и за Борко, разбира се.

Всичко се случило една нощ, когато Белчо, тяхното домашно куче, се събудил и превъзбудено изскочил на верандата. Майката и Борко били сами, бащата бил по важни задачи още на работа.

Белчо, куче от неизвестна порода, но много уважаващо стопаните си, се заковало на верандата в изненада – пред него били изплезили език Сара, една кафява негова връстница, живееща в града, и някакво опърпано псе, на което и възрастта му била трудна за определяне поради лошия външен вид.

- Какво правите тука, бе? - излаял Белчо.

- Бягаме, ах, бягаме... – изсъскала Сара. - Кошмар, Белчо!

- Ужас! Ужас! - поклатил глава и проскубаният спътник на Сара.

- От какво бягате, бе?

И двете кучета разправили на Белчо каква била работата. По-точно Сара разправяла, а спътникът ѝ само климал с глава за съгласие и изпуснал по някой „ужас“.

- Добре – казал накрая Белчо и ги пуснал вътре. - Настанете се под стълбите и никакъв шум, защото мама и Борко спят!

Добре, ама минали-неминали трийсет минути и пред вратата пак се чул тропот. Сега бил Ръфи, бордър коли, пазач от завода, а със себе си водел още пет кучета – всичките негови колеги, все немски овчарки, добермани и каракачанки. Избягали направо както си били на смяна в завода.

Белчо излязъл навън, почесал се с муцуна по бедрото. Проснал се на една страна, взел да ближе корема си и да чеше ухото си с предната, а врата си със задната лапа. Така обикновено мислел, когато бил разтревожен.

Като се събрали под стълбите цели девет кучета, и все от едри по-едри, вдигнали достатъчно шум и в спалните на втория етаж се светнало. Осемте гостенина изведнъж замръзнали в живописна купчина – на едно място стърчи опашка, на друго

крак, ухо се подава встрани, в средата нечий нос се мъчи да си поеме дъх и да надуши какво се движи по стълбите надолу.

Първи горе се събудил малкият Борко. Заслизал внимателно по стълбите и шепнел:

- Ехо, кой е там?... Тате, ти ли се връщаш?

Белчо го посрещнал и веднага го спрял, като положил глава върху чехлите му.

- Какво става, Белчо? - попитало момчето.

- Ужас, Боре! – отвърнал Белчо. - Не е зараказване!

- Разкажи, де!

- Ела и сам ще видиш!

Като видял мешавицата от кучета, Борко ахнал и даже се разсмял весело:

- Леле, колко народ!

Кучетата се подредили пред него, всичките седнали на задните си лапи. Борко ги разместил по височина. Но всичките били толкова тъжни и с оклюмал вид, че момчето бързо се усетило, че прави глупости, и седнало срещу тях.

- Казвайте сега!

Още с първите изречения Борко скочил на крака и запушил уста с ръка. Очите му се ококорили. Накрая хукнал нагоре да събуди майка си.

През това време на вратата пак нещо задраскало. Отворили и какво да видят: още тринайсет кучета, бягащи от домовете си и от улиците на града, ги гледали с уплашени и молеци за приют очи. Веднага ги пуснали вътре.

Като слязла майката, кучетата вече били станали трийсет. Холът се препълнил с опашки, козина и стреснати погледи.

- Боже, колко много породи! - плеснала с ръка майката. - Белчо, отвори вратата! Други идват ли?

- Не, мамо – казал Белчо от вратата, - не се виждат

други.

- Сигурно повече не са останали – изръмжал Ръфи.

Хъското завило от отчаяние, но майката пресекла всички плачове.

- Не, моля ви! Тук сте на най-сигурно място! Запазете спокойствие. Затворете вратата. Настанете се. Така! Искам всички да легнат или седнат, ако обичате. А ти, Борко, ми подай тетрадката и ми диктувай какви породи имаме тук.

Борко се смесил с кучетата и почнал да изброява, а майка му да записва. Оказали се едно бордър коли, по две овчарки и каракачанки, няколко улични неизвестни, кане корсо, териери, един шпаньол, доберман, хъски, лабрадори, шпиц, пудел, пекинез, шарпей, дог, двумесечно питбулче. Като ги изброила майката, излезли двайсет и девет кучета.

- А къде е последното?

- Тук съм! – извикало пискливо гласче.

- Къде тук?

- Идвам! Само да обиколя!

Последният бил Роро, малък наперен пинчер, който и в изправено положение не можел да се забележи зад плъосналите се каракачанки.

Навън започнало да развиделява. Съвсем на зазоряване всички козини настръхнали. Чул се ужасен тропот, крачки в такт, сякаш стъпвал великан.

- Идат! – изляял някой. - Идат и за нас!

Не било великан, а било гвардия от войници под строй, които марширували, марширували, докато не обградили цялата къща.

Пинчерът Роро много се ядосал и хукнал към вратата да се разправя сам с армията. Каракачанецът Спас го спрял и го върнал:

- Върни се, мъник. Аз ще ги изпонахапя.

Майката обаче в този момент изпищяла ужасено, заповядала никой да не мърда от къщата, щото „онези отвън имат куршуми, а вие имате само зъби“ - и с тези думи грабнала Борко за ръка и излязла на двора.

В къщата настанала такава ужасна тишина, че повечето кучета просто затворили очи.

А сега нека обясня какво става и какво е причинило цялата тази ужасия.

Трийсет дена по-рано умрял старият цар, който много обичал кучета. Заради него имало заповед всяка къща да си има куче. Така в нашия град имало какви ли не породи, цяла енциклопедия от породи. Ала старият цар умрял и на негово място се възкачил синът му, който мразел тази страст у баща си и само чакал кога ще се докопа до трона, за да види сметката на всички кучета.

Ден след коронацията всички армейски началници в царството получили заповед: „В трийсетдневен срок всички кучета в моето царство да бъдат отровени, застреляни, обесени, издавени или заклани.“

Бащата на Борко бил точно такъв голям началник. Когато получил заповедта, той пребледнял и му прилошало. Като показал на храбрата си жена, Борковата майка, тайната заповед, тя направо я взела и я разкъсала на парчета.

Ала не хартията прави заповедта, а това, че в едно царство се държи ред и дисциплина, за които царете винаги настояват строго, дори и да са насочени против поданиците.

Бавил началникът на града ни, тоест Борковият татко, заповедта. Бавил, но дошъл момент да я

изпълнява. И тогава той решил колкото може да помага – като срещнел куче, на ухо му казал бързо да тича към неговия дом, при неговата съпруга – там няма да посмеят войниците да влязат, нали той им е най-големият градски началник.

И ето така в описаната нощ в дома на Борко се събрали последните оцелели трийсет кучета на града.

Децата са малки и не знаят, ала възрастните знаят, че над най-големия началник винаги стои още по-голям началник. Като научил царят как е постъпил Борковият баща, заповядал да го оковат в тъмница, а къщата му да запалят както си е пълна с кучета.

И ето така в онази ужасна утрин къщата се оказала обградена от царската гвардия.

И тогава се случило нещо непредвидено. От града пристигнали всички деца и застанали в кръг между къщата и гвардията. Нещо повече, дотичала и градската пророчица Касандра.

Преди трийсет години, деца, тук, в местността Последно сбогом, са растели само треви и ниски храсти. Гола, безлесна местност. Нямамо ги е тия борове, нямамо ги е тия райски цветни поляни.

И като дотичала, Касандра викнала:

- Слушайте, разбойници-войници! Който запали първата клечка, ще се превърне в борово дърво! На всяко борово дърво по едно дете ще се превърне в цвете! Вярвайте ми, защото това може да са последните човешки думи, които чувате, а отсетне само вятърът ще свири в клоните ви!

Войниците, естествено, паднали от смях, а един зашлевил пророчицата и ѝ сцепил устната. Кръвта шурнала по дрехата и Касандра им обърнала гръб и твърдо тръгнала по обратния път.

И тогава се случило непоправимото.

Първият войник извадил клечка кибрит. В мига, в който я запалил, той се превърнал в борче вдясно от пътя. На мига и едно от децата без звук изчезнало и всички видели как вляво от пътя се разтворило прекрасно лале.

Втора клечка – второ борово дръвче и цвете.

Трета клечка – трето изчезване на войник и дете.

Водачът на гвардията бил упорит, даже стрелял по тези войници, които се плашели и не смеели да палят кибрит.

Виждате ли, деца, колко много са боровете вдясно? И колко много прекрасни цветя има вляво?

Това са вашите майки, бащи, лели и чичовци, които не пораснаха, за да станат майки, бащи, лели и чичовци.

Госпожица Петя видимо се бе уморила, червени петна избиха по бузите ѝ, а нежните косъмчета над горната устна заискриха от миниатюрни капчици умора.

Накрая тя стана вдървено и нареди на децата да се съберат в колона по двама и да се готвят за връщане. И ето, направиха се четиринайсет двойки деца, а малката Магда се оглеждаше и не можеше да намери своя малък спътник, Иса.

- Госпожице – викна тя на госпожица Петя. - Иса го няма!

Всички деца се озърнаха. Иса не се виждаше никъде.

- Никой да не мърда! - заповяда госпожица Петя и хукна по пътя между боровата гора и цветните поляни. Всички деца хукнаха след нея.

И като стигнаха до боровата гора, какво да видят. Малкият Иса вървеше от бор на бор, поставяше за кратко длан на всяко стъбло и повтаряше едно и

също:

- Не трябваше да слушаш началника, трябваше да слушаш сърцето си.

И пак:

- Не слушай началника, слушай сърцето си!

И пак, и отново. Като видяха това, всички деца започнаха да правят същото и така за половин час всяко дърво беше обходено и помилвано от детска ръка.

Само трийсетгодишната госпожица Петя седеше на един камък, очите ѝ бяха пълни и втренчени, а брадичката от време на време потръпваше.

На другата пролет целият град изумено разглеждаше местността. Там, където преди бяха само колони с борове, сега между тях бяха пробили всевъзможни пролетни цветя. Там, където преди имаше само цветя, сега бяха покълнали малки борчета.

Сега Последно сбогом се нарича Прошка.

Плана за „Прошка“ измислих във влака седмица след „Пренасяне на усмивката“, докато пътувах за Враца. Реших да измисля втората приказка и за моя голяма изненада успях, даже с пълен план.

Тук обаче няха никаква първоначална оригинална идея. За сметка на това още ме владееше темата за кучетата и си помислих: а не мога ли да направя нещо, което да спаси някакви кучета? Те бягат, а малко дете ги спасява. Добре, а от какво бягат? Ами от гибел. И тогава, докато горе-долу си представях и къщата, и приемането на кучетата, изведнъж ми дойде щастливото хрумване – важната подробност. Попитах се: а как ще завърши цялата работа? И понеже замислях приказка, изневиделица си представих войници, които искат да запалят къщата с кучетата. Представих си и децата срещу тях и именно тогава дойде хрумването за превръщането на едните в борове, а другите в цветя и за клечката кибрит.

И от този момент приказката се развърза. Вече знаех как ще започна: с описание на гората и поляната с цветя. Вече знаех структурата: класически разказ в разказа. Когато реших бащата да е този, който е пратил убийците (защото не исках като в Усмивката бащата съвсем да липсва, макар че точно това и се получи!), си казах: Огняне, приказката ще се чете от деца от разни поколения и приказката е морално отговорна пред тях. Ти си морално отговорен пред тях. Затова задължително е началникът да прояви човещина – за да знаят тия деца един ден, че ако станат началници, не трябва да губят човещината си.

И тогава се сетих за слушането на началника и/или на сърцето. Това изведнъж отвори приказката към християнската морална цивилизация, затова и кръстих героя Иса. Накрая се чудих малко дали да запазя фантастичния характер и да покажа боровата гора омешана с лалета и рози. Обаче си казах: не, по-добре нека бъде една обичайна гора и поляна, нека бъдат пролетни цветята. Така приказката може да се тълкува просто

като пролетно предизвикана история у писателското въображение.

Касандра сложих нарочно, като противовес на християнския пласт и за да не губя темпово време в обяснения защо и какво е пророчица, а пък главната госпожица кръстих на една библиотекарка, която по случайност същия месец ставаше на 30. Впрочем числото 30 се повтаря многократно без никаква подтекстова причина, а самоцелно (е, интуитивно и от рутина аз знам, че това намагнитва един текст повече).

В приказката са описани кучетата от нашата улица, а пък за породите на карах сина ми и жена ми (героите от първата приказка) да ми диктуват. Името на местността дойде последно - на импровизация при писането; както и заглавието, понеже са обвързани.

И готово, нищо кой знае какво.



ПРОЗОРЕЦ КЪМ СВЕТА

В една къща всяка врата скърца по своему. Харли – куче порода хъски, кафяво-бяло, чело тип маска, не детелина, с бистри сини очи, със сложени две ваксини и чакащо трета – можеше да определи коя врата се отваря дори както си спи в коридора и дори с лапи върху очите, само по скърцането.

Лека-полека изучи навиците на тримата си съквартиранти. Бащата се прибираще и или се заседяваше с дистанционното на масата, или се залежаваше с дистанционното на леглото, като не му обръщаше капчица внимание – даже го гонеше от леглото. Майката много го обичаше, ама рядко усядаше – я ще се прибере и ще хукне по магазини, я ще хукне кафе да пие със съседка, я ще иде с колата да прави йога. Само Тошко се занимаваше с него, но Харли виждаше – очите на Тошко са все навън, той бе шестокласник и не му се висеше вътре.

Та Харли сам обикаляше апартамента, а най-често лежеше изолиран и преграден в коридора. Светът навън за него не съществуваше. Бяха му обещали, че като му сложат третата ваксина, ще започне да излиза. „Ха дано, ама надали“, мислеше си Харли.

Една сутрин всички излязоха – на работа и на училище. Той остана самичък. Първо ви протяжно минути наред и то с един особен пресеклив вой, сякаш топче се търкаляше в гърлото му – из блока почнаха да се блъскат нервно врати. Омръзна му и легна. Но не го свърташе. Той трябва да излезе навън, през врата или прозорец, без значение, но трябваше да види света! Стига толкова затвор!

Бутна случайно с нос вратата на хола и тя се отвори. Бяха я пропуснали. Както бе уж полузаспал, Харли яростно се хвърли първо към леглото. Заръфа го отстрани, скочи отгоре му, после долу, после пак горе, скачане, ръфгане – и така, докато не разтегли двуметрова нишка. Легна до леглото и затвори очи. И тъкмо затваряше едното око, нещо под леглото му просветна. Някъде в далечния край имаше нещо бяло. Харли любопитно скочи, заобиколи и измъкна нещото. Беше лист хартия. Изписан.

Харли го прочете няколко пъти. Първо нищо не разбра, защото бе на човешки език. Сетне изведнъж разбра какво е написано и че е писано от бащата. Накрая проумя какво трябва да се прави според написаното и се втурна да го изпълнява.

В листчето пишеше, между другото, че книгата е прозорец към света. И за да ти се отвори този прозорец, трябва да четеш. Но да четеш така, че да преминеш три определени етапа. И тогава този прозорец ще ти се отвори.

Харли нямаше представа къде ще се отвори този прозорец и дали имаше нещо общо с прозорците на апартамента, но понеже в листчето се споменаваха за бяло петно, което щяло да се запълни, той реши, че като изпълни трите стъпки, прозорецът ще се отвори най-вероятно в бялата стена в коридора.

“За да се научите правилно да пишете, трябва да четете. Много да четете!“, пишеше на онова листче. „Първо доказателство, че сте прочели много книги, е правилното писане. Правите ли грешки, прозорецът към света никога няма да ви се отвори, запомнете!“

Харли едва изчака Тошко да замине на обяд на училище и се метна в неговата библиотечка. Изчете

де що намери енциклопедии, книги за домашния любимец (много се смя на главата за хъскитата, пишеше, че на нищо не можели да се научат), сборници с приказки, стихчета и всякакви човешки писания. След това се прехвърли в другата стая, при бащината библиотека. Беше забелязал, че бащата на Тошко най-често посяга към едни едри черни книги с еднакво име на корицата, но с различни цифри. Някой си Достоевски. Прочете том-два, видя му се доста скучен, никъде не срещна куче, само на едно място биеха жестоко малко конче, та Харли от негодувание дълго лая по съответната страница.

Но през всичкото време не смееше да иде до празната стена в коридора, да види има ли ефект цялото колосално четене.

Полза обаче имаше и Харли го разбра веднага на другата сутрин. Тошко започна да пише домашните, съчинение някакво. Харли се качи в скута му и при всяка пропусната запетайка полайваше, при сгрешена дума захапваше Тошковия химикал, а при повторно сгрешена една и съща дума захващаше да скимти от яд. Поправи цялото ученическо съчинение. Тошко остана изумен. Все едно баща му му поправи грешките. Тошко свали Харли на земята и го гледаше стреснато и без да знае какво да каже. А Харли мигновено разбра. Стрелна се в коридора и какво да види! На бялата празна стена се очертала рамка! Все едно рамка на прозорец, ама все още само рамката, без стъкла, без гледка отвъд. Странно!

„Второ доказателство, че сте чели много, това са знанията. Книгите дават знания, много знания, различни знания“, пишеше в листчето. „Никой никога не може да обхване наум колко знания всъщност притежава, но трябва да е сигурен, че

огромната част от тази необятност е получена от книгите.“

Да, рече си Харли, явно трябва да изчета всички учебници в къщата. И когато изпрати Тошко на училище, разтвори шкафовете на бюрото му и изчете каквото намери. Като изучи Тошковите учебници, разбра какво означават купищата граматика в бащиния хол. Нещо повече, подреди цялата бащина библиотека по клонове на знанието, използвайки десетичната класификация – същински библиотекар. Изчете граматиките, като най-досадно и безинтересно му беше да чете една дебела, дебела книга, състояща се от колони, колони думи. На корицата пишеше „Правописен речник“. Сега вече Харли беше готов да работи и в издателство като коректор.

По-късно Тошко щеше да се шегува с него. Понеже Харли изчел всичко от бюрото, ама същия ден там липсвали най-важните предмети – по математика, по роден език, по английски. Нали са били в ученическата чанта на Тошко. Та Тошко му викаше:

- Абе, Харли, като знаеш толкова, знаеш ли какво ще рече изразът „Да не пускаш кокала“?

- Това е фразеологизъм.

- Какво е?

- Израз, запазил се през времето със свое си значение.

- А какво значи?

- Да ядеш.

Тошко се заливаше от смях. Може да си професор, казваше, ама си си едно куче.

- А знаеш ли, Харли, какво е правоъгълен триъгълник? Можеш ли да го начертаете с крака?

Харли правеше някакви фигури, преплиташе

крака, падаше и ставаше, а Тошко не спираше да се смее и да го дразни, че с тия четири крака можел да начертае единствено четириъгълник, никога квадрат, най-много да се справи с някой успоредник и трапец, а при повече пилатес тренировки даже може да изобрази паралелепипед.

Тошко се подиграваше, ала на другия ден Харли забеляза на стената в коридора, че рамката в прозореца вече имаше прозорци. Засега зад прозорците се виждаше само... бялата стена. Харли вече знаеше. Истината е съвсем близо.

„Трето и последно доказателство, че сте чели достатъчно, за да ви се отвори прозорецът към света“, пишеше в листчето, „това е усещането за общност. Например. Ако е нощ и вие виждате звездата Сириус, част от съзвездието Голямо куче, и ако някой някъде по света познава същата звезда и я наблюдава в момента, то трябва да знаете, че вие и онзи непознат имате нещо общо, независимо че никога няма да се срещнете. Четенето ви прави част от общество, учи ви да общувате. Четящият е умен само когато умее да общува със себеподобните си, иначе си остава недочел най-важното.“

Тук вече Харли не знаеше какво да прави. Бе изчел всичко в къщата, всичките книги бяха оплюнчени от грапавия му език. Какво още да четете, къде да го намери?

Докато се тюхкаше и размотаваше из детската стая, видя на леглото книга с кожена подвързия. Побутна я, сетне с нос я разтвори. За негова голяма изненада книгата светна в лицето му, а и нямаше никакви страници.

- Е-хе! – извика Харли. - Това е новата електронна книга на мама!

И тогава се сети, че през тази година бащата и

майката на Тошко се снабдиха с електронни книги и няколко вечери наред доволно обсъждаха новите възможности. Даже заредиха една книга специално за Тошко, понеже хартиената я четял от половин година и накрая я загубил. Ето, вместо да я купуват наново, доволно бе възкликнал бащата, докато смучеше пилешки шийки на вечеря, сега ще свалят книгата от интернет, ще я качат на електронната книга на майката и Тошко ще я дочете. Речено-сторено.

Харли не знаеше как се чете от това нещо, но протегна лапа и докосна екрана. Светна заредената Тошкова книга.

Харли се зачете. Беше му много по-лесно отколкото с хартиената книга – там с лапа придържаше половината, с муцуна разлистваше, а тук всичко, което трябваше да прави, бе да докосва екрана с дясната лапа.

Скоро книгата така го увлече, че Харли забрави къде се намира. Даже изведнъж забрави кой беше бащата, кой беше Тошко, пренесе се в книгата и заживя в нея. Това бе най-интересната книга, която някога бе чел. Сякаш четеше за себе си.

Когато стигна до края, беше вече тъмно. В стаята бе легнал полумрак, въпреки нямаше никого. Харли затвори книгата с муцуна, бавно се извърна с унесен поглед и като потрепера, втурна се в коридора и с един голям скок към бялата стена потъна и изчезна в нея. Прозорецът се бе отворил. Харли най-последно се измъкна от тоя свят.

Първи се прибра бащата. Изненада се, че кучето го няма, но помисли, че жена му и синът му са го занесли на ветеринаря. Преоблече се и отиде до магазина. Втора се прибра майката. Страшно се

изненада, че кучето го няма и се ядоса на бащата, че сигурно го е извел, а е строго забранено преди третата ваксина. Но ѝ се обади съседката и тя отиде при нея. Накрая се прибра Тошко. Изненада се и той и му стана любопитно къде ли са всички.

Тошко влезе в стаята си и затърси нещо из бюрото. Нещо задраска по вратата. Той отвори и видя Харли.

- А, ти тук ли си бил? Аз помислих...

- Тоше – тихо каза Харли, като го гледаше внимателно в очите. - Тошко...

- Кажи?

- Ела да ти покажа нещо.

- Идвам.

Харли изведе Тошко в коридора.

В коридора се бе появил прозорец. Отвъд стъклата му се виждаше гора, сивкави планини очертаваха хоризонта, отблизо минаваше широка и бавна река. Човешко селище с шатри и палатки гъмжеше като мравуняк, на брега беше скован дървен пристан. В реката плаваха салове, превозващи дървен материал – цели трупи или нарязани дъски. На пристана седеше важно бяло куче, подобно на хъски, и зяпаше реката.

- Бау-бау-бау! - излая Харли.

Кучето отсреща се обърна към прозореца и излая сдържан поздрав.

- Какво има? - чудеше се Тошко. - Защо лаеш стената?

- Как стената... - Харли се изуми. - Тоше, не виждаш ли?

- Какво да виждам, бе, Харли?

- Не виждаш ли прозореца!?

- Какъв прозорец, бе?!

- В средата на стената!

- Нищичко не виждам...

Пред очите на Тошко беше стената, намазана с бял, потъмнял от времето латекс, отдолу със следи от гумите на бащиното му колело.

- А ти какво виждаш?

- Прозореца! - извика Харли. - Най-после видях прозореца!

- Какъв прозорец?

- Прозорецът към света! Ти не си ли чел листчето на баща ти?

- И сега не виждаш стена, а някакъв прозорец, така ли!?

- Точно така!

- Много съм учуден... - почеса се Тошко. - И какво виждаш в момента?

Харли започна да разказва – за реката, за кучето, за стопаните му. По едно време Тошко пак се почеса, почеса и промърмори:

- Хм, това, което ми го разправяш, ми е май познато...

- Разбира се! Че това е твоята книга, дето я четеш от половин година и си още до средата! Днес я прочетох и веднага след това видях прозореца! Най-сетне той ми се отвори!

- Ама аз чета „Белия зъб“.

- Точно Белия зъб! Ето го отсреща! На пристана! Току-що ми отговори на поздрава!

- Ти си се смахнал от това четене...

Харли започна да се смее.

- Знаеш ли, че точно така майка ти казва на баща ти понякога!

- Знам. И ти си същият! И... как мога да го видя този прозорец? Ти как успя?

- Ела в стаята, ще ти покажа листчето.

Тошко и Харли влязоха в детската стая. В къщата

настана пълна тишина.

Години по-късно Харли отдавна го нямаше. Беше сменил стопаните на два пъти. Включително седмица прекара в бургаския приют за бездомни кучета. От години никой от Тошkovото семейство не знаеше къде е, в кое село, при какви англичани е.

Даже го бяха забравили, нали в къщата се появи немската овчарка Марси.

Обаче една вечер бащата се прибра късно от работа – работеше като редактор в издателство – отвори вратата и щракна ключа за лампата в коридора. Изведнъж пред себе си видя един крак. Кракът бе обут с Тошковите нови кецове. Всъщност това си беше Тошkovият крак, който стърчеше от бялата стена.

Бащата, без да се изненадва, се хвърли и хвана здраво крака. И задърпа с всичка сила. Трудно и с много пъшкане и стенене най-сетне успя да върне Тошко обратно.

- Ти къде си тръгнал, бе! - закрещя бащата. Тошко седеше на плочките в коридора и плачеше неудържимо – сълзите бяха направили вади по бузите му. Хълцаше, не можеше дума да продума.

- Кога ти се отвори прозорецът?

- Д-д... д-днес-с... - хълцаше Тошко. - П-пред-ди малко...

- Не плачи, моето момче... – като се поуспокои, бащата прегърна сина си. - Не плачи. Но си има ред в тоя живот. Първи ще си ида през прозореца аз, а по-късно, като ти дойде редът, ще преминеш и ти.

Този път за идея ползвах нещо готово. Не чаках да ми хрумва, предишната „Прошка“ се получи прекалено силна, за да чакам нещо подобно или да я повтарям като диаграма (както най-често се подлъгва неопитният или превтасал автор) – трябваше след силната ръка да играя на сигурно (както казват играчите на карти). Затова се сетих за една статия „Защо трябва да се чете...“, която бях писал за ученици по-рано, и че бих могъл да развия трите ѝ твърдения като три сюжетни центъра на материализираната и банална метафора за книгата като прозорец към света. Сиреч предметизирах поговорката и теорията под формата на фантастична ситуация.

Герои имах. Щях да ползвам същите от Усмивката.

Обаче ми липсваше ключът.

Измислил бях как да завърша, как и къде ще се отвори прозорецът, кой ще минава и няма да минава през него. Знаех и че ще се споменат класически литературни творби и герои, популярни сред децата. Дори в просънница една сутрин дойдоха допълнителните детайли за учебните диалози между кучето и момчето. Дори бях разбрал, че скритото послание (смисъл) на цялата ми работа може да се тълкува като личното неудоволствие на родителя към нечетящото му дете.

Добре, но не намирах ключа. Ключът, който да отключи идеята. Събитията имаха логика едно към друго, но им липсваше инерцията – това, което да придвижи едното към другото.

А знаете ли какво значи да липсва ключът при писане на една приказка или разказ?

Представете си, че един крадец има задача от господаря си да открадне незабелязано писмо от една дама. Дамата живее в замък. И ето, крадецът тръгва. Успява да намери пролука в оградата на имението. Намира как да проникне в сградата. Отваря всички врати и открива кабинета на дамата. Влиза в кабинета. Писмото е в бюрото. Бюрото е

с масивно чекмедже, което обаче е със здрава ключалка и е заключено. И сега какво да направи крадецът, след като не държи ключа? Той има два избора: или да се откаже, или да разбие чекмеджето и да провали цялата операция дотук. Така и аз – ако седнех да пиша, без да съм намерил ключа, това щеше да си проличи при четене от опитните... деца. А ключа намерих така. Реших как кучето ще прочете за ден-два всичките книги, прозорецът ще се отвори, момчето ще поиска да види прозореца – и тогава именно ще се получи знаменателна сцена, при която човек и куче гледат в една посока, стената, ала кучето вижда прозорец, а момчето нищо не вижда, само бялата мазилка. Аха, рекох си, ето го ключа! От този момент момчето ще повярва, че това е възможно и ще започне здраво да чете! И ето защо и как то накрая ще бъде заварено от бащата в момент на излизане от този свят!

Възлите се завързаха, момчето задължително ще трябва да стане четящо (хем дай боже за прототипа, хем е дидактично за читателите) и приказката ще се получи криво-ляво.



ПОСЛЕДНАТА ЯБЪЛКА

Разправят, че Беляковец навремето било камениста пропаст, нещо като малък кратер. Долу, на дъното, клокочела вода, шумяща и свистяща, невидима и изчезваща.

Беляковец е карстово езеро в платото Стражата. Стражата е между българските градове Габрово и Севлиево, наблизно минава дъговидната „Вита стена“.

Когато човек види за първи път езерото и идва от село Здравковец или по от изток, по пътеката от Влайчовци, изведнъж го осенява впечатлението, сякаш гората е тичала, тичала по склона надолу и като е видяла внезапно кратера на езерото, се е сепнала, заковала е на място и се е претърколила в поле.

Разправят, че Васил Левски много обичал да минава оттук, по витата стена; овчарите му били предани, пазели го и хранели. И точно тези овчари веднъж били заловени на разпит от турците и изклани, а черепите им и костите – изхвърлени в кратера Беляковец. Като научил Левски, предрешил се като вълк и пристигнал на Беляковец, и започнал да плаче за загиналите мъже. Плакал два дена и като си тръгнал, от сълзите кратерът взел да се пълни. След седмица нямало кратер, а имало езеро.

Местните хора от тукашните махали (дори и долу от Кози рог) се съмняват в легендата за Апостола и сълзите, казват, че тук овчари не са клани, но вярват, че нещо е запушило дупката. Долу, казват те, има дупка колкото човешка глава. Тази дупка

прави ужасни въртопи, завлича удавници.

Обаче някъде в началото на 21 век се приело мнението, че най-вероятно в езерото има чудовище. Също като онова чудовище от шотландското езеро Лох Нес, може би негов брат или сестра.

И тогава, през 2014, съдбата се намесила в живота на Стражата. От Холивуд пристигнал продуцент, за да снима филм за чудовището на Беляковец. Какво се случило след филма, ще кажем след малко, то е и предметът на нашата приказка. Нека за последно се разходим около Беляковец, такова, каквото го помним преди сполетялата го съдба.

Хорът на беляковските жаби е известен хор не само в България, но и отвъд пределите ѝ. Кога човек обиколи езерото, разгледа камъните в единия му край, мине покрай скованата „пикник“ маса в другия или огнищата за „барбекю“ в противоположния, не може да не обърне внимание на странната динамика в пеенето на беляковските жаби – изведнъж ще затихнат като отрязани с диригентска палка, бързо и мощно ще се издигнат в невероятно единогласие и накрая ще се оттекат, като се разпаднат на стотици минихорчета. Красота.

През 2015 започна непоправимото. Беляковец стана център на културен туризъм.

Всичко започнало съвсем невинно, съвсем простичко. Секретарката на село Здравковец няколко месеца се борила да пише документацията по европроект. Кметът ходил в Габрово, пръснал пари по консултанти. Накрая с помощта на американска фондация получили определена сума и се заели със строеж и уреждане на Информационен център за феномена Беляковец.

Подир това на дошлите столични туристически специалисти – дошли да развият Информационния

център – им щукнало да асфалтират (за свое удобство, да не се калят) пътя от края на Здравковец (дето имаше предприятие за щастливи кокошки) и не само това, но и да направят една панорамна естакада, завършваща с амфитеатрална сцена. Първият бетон на Беяковец бил български. Сцената била проектирана за концерти.

Не се помни концерти да е имало, ала когато дошли от Холивуд за втори път, веднага преустроили естрадата в римска арена, пренесли боевете в реката, почервенили Беяковец с изкуствена кръв – хорът на беяковските жаби едва оцелял.

И някъде тогава по онези типично човешки и неясни пътища на мълвата, на подражанието, на простодушното следване на чуждия пример при изоставения амфитеатър пред езерото почнали да се събират хора. Организирали се лагери, опъвали се палатки. Първият, който прекарал цяла година край Беяковец, без да се отдели ни за минута, бил някакъв пенсиониран лекар, който започнал да обикаля телевизиите и да доказва, че се е подмладил. На въпроса дали е виждал все пак чудовището, той, разбира се, тайнствено се усмихвал. Така историята за чудовището на Беяковец се разнесла навред, прескочила българските граници и започнал поток от чуждестранни туристи. Най-лошото тепърва предстояло.

Тежка техника нагазила към Беяковец паралелно с пътничопотока. Изорали кърищата, вдигнали магистрали, пробили тунел във Витата стена, та да свържат атракциона с пътя Габрово - Севлиево (в последствие летище). Смогове натиснали платото, мъгла ли, дим ли, пушеци сценични ли – местните жители само стискали носове в мокри кърпи. Кокошките от предприятието масово измрели.

Здравковец, Влайчовци – всичко това било заравнено, заменено с крупни хотелски вериги, които се виели като алтернативи на скалния масив Витата стена. Махала Кози рог напълнили с игрални зали, а гората над Беляковец била изतिकана, изतिकана, та пропаднала отвъд скалите.

Езерото Беляковец се оцъкливо като мърляво зелено око посред бетон, басейни, дискотеки, автобуси, виенски колела и народ, народ, народ.

И не само платото. Град Габрово се задъхваше от недостатъчно място за реката, а Севлиево се напълни с небостъргачи, за да могат гостите на града да зяпат от дистанция светлинното беляковско езерно шоу. Пътят между двата града изчезна под формата на гигантска летищна писта, въртолети закацаха по площадки из хълмовете.

А сега представете си, че някъде след разклона между махалите Влайчовци и Кози рог, малко подир гробището край пътя, има една ябълка. Началото на септември месец е и тази ябълка е отрупана с плодове. Хубави, сочни, зелени ябълки. Узрели ябълки. Колкото и да е трудно, представете си го. Тогава все още имаше дървета из деретата останали. А тази ябълка бе оцеляла само и единствено заради стареца от Кози рог, който беше сковал в гробището барака и я вардеше като очите си. И сега – не спирайте да си представяте, моля ви – представете си го стареца. Той седи с избеляла капела на главата, седи на столче под ябълката и тъкмо е протегнал длан под един плод, сякаш го чака аха-аха да падне. И за да не се нарани ябълчицата на земята, човекът клечи отдолу и я чака. Какво спокойствие, какво удоволствие лъха от стареца и ябълката, като островче на миналото посред настоящата и бъдещата околна лудост. Представете

си тази картина и я запомнете, ако обичате, защото ще я извикаме повторно в края на нашата приказка.

Врѳх в историята на Бемяковското езеро станало хрумването на борда на директорите да го превърнат в огромен аквариум. Да разчистят скалите, да остържат кратера, да го бетонират и да го остъклят. Така туристите щели да разглеждат атракцията на десетки етажи, отдолу, отгоре, отвсякъде.

Речено-сторено.

Такъв колосален инженерен проект изисквал и колосално техническо решение. А именно – спуснаха бетоновата трѳба от стратосферата. За база ползваха височинен балон, непосредствено над езерото насочваха трѳбата с хеликоптери. А бетонът този път се бъркаше в Америка; от Невада през стратосферата, та до Бемяковец – това бе пътят на бетона.

А какво стана с чудовището? - може би някой ще ме запита. Имало ли е, нямало ли е?

Преди да спуснат трѳбата с бетона, взривиха скалите и кратера – за да освободят място за скеле. Тоест как да ви кажа... чудовище не намериха, но и да е имало някакво чудовище, навярно е било взривено.

В крайна сметка измислиха как да покажат и чудовището. С лазерна технология го прожектираха в прясно остъкления аквариум „Уайт монстър“ (бившето езеро Бемяковец), а светът започна да ръкопляска.

Началото на септември, следващата година.

По хълмовете на Стражата е само бетон и прахоляк.

Цялата Стража е голи чукари, не само дървета и храсти, почти и трева не остана, кърлежите измряха

дори. И като някакво чудо по пътя за Кози рог стои нашата ябълка. Единственото дърво в бетона.

Ябълката е отрупана с плодове. Сочни, зелени, тази година със златен блясък. Вятър на пориви подухва, тихо роши листата, ябълките се помръдват. Порив на вятъра разклаща ябълка. Точно тази, която е над протегнатата длан. И ето, дръжката се оказва крехка за тежестта на тялото, ябълката се отчупва и пада надолу.

Откъснатата се ябълка пада върху протегнатата длан – само че това са бели кости, длан на скелет. И като домино, кост по кост, скелетът на стареца се разпада по пътя на ябълката – както е бил седнал, както е чакал. (Както е чакал, така си е отишъл от този свят старецът, но от разваления въздух скелетът се е запазил цял, на своя пост.)

Ябълката вече е на земята. Едно зелено око посред купчина бели човешки кости. Последната ябълка на Кози рог.



В началото на май 2014 ходихме на почивка в село Влайчовци (Влайчевци), в къща за гости. Всяка сутрин обикалях района – махалите, местността (включително Кози рог и езерото Беляковец; имам и снимки, и клип). В някоя от разходките реших – следващата приказка ще е за езерото. И какво може да има в езерото? – попитах се. Ами разбира се, чудовище. Банално хрумване, извинявайте. Но оттам почна.

Не ми бе трудно да измисля в каква посока ще се разкаже за чудовището в езерото – месеци по-рано в продавалник видях да продават къща в село Каранци. Това е на Янтра, на около 40 км отгоре на Горна Оряховица. Гледах, гледах обявата и взех да си представям как ставам кмет на селото, пък сетне правя разни туристически атракции, пътека до реката, пък фестивал за рок музика и пр. и всичко това започва съвсем простичко, от читалището например. Така че сега реших да доимпровизирам тия подробности във фикция (с антиутопични орнаменти). Е, все пак се насилих да измисля уж нещо по-характерно (според собствените си съвети за писане на приказка – виж увода на тази книга) – така измислих онази тръба за бетон от стратосферата.

На почивка бяхме с кучето – старонемската овчарка Марси, тогава на два месеца и без ваксини. Не можеше да излиза навън и сред кърлежите в тревата, затова се налагаше през деня някой да остава с нея, сам. Тя спеше през деня, а аз четях на киндъла. Лежах на диванчето до прозореца, който гледаше към двора на комплекса (къщата за гости всъщност беше цял комплекс). Беше такова спокойствие и удоволствие, че аз – като се сетих, че сега всички са на Етъра или в Соколския манастир, всички са във водовъртежа на туристическата залисия (простотия) – си казах: „Ето, аз си чета книжка – встрани от цялата галимация. Голям кеф!“ И понеже всяка своя мисъл първо пробвам дали е подходяща за замисляния в момента сюжет (така живее един автор), веднага се сепнах – ами да, ще

използвам покрай бетона една утопична картина. Така измислих ябълката и стареца. Доразвивайки хрумването, реших да повторя картината и, не знам защо, всичко да завърши като във филм на ужасите – с кости. (Може би заради екомотива в сюжета.)

И така, бях готов да напиша приказката в тона на предишните три. Но стана нещо непредвидено.

Май 2014 реших да участвам в конкурса за роман на едно българско издателство. Имах нещо започнато още през 2006, нещо странно за мен, аз не пиша обикновено такива неща. Както и да е, юрнах се да довърша романа (за Нарцис и Есенин), написах още толкова, колкото беше написано, дори успях да намразя написаното заради цялото бързане. (Между другото точно в този роман автопророкувах, че приказките ще останат четири – и сбърках.)

В резултат – знаех, че приказката за Беляковец ще бъде написана по друг маниер, с прекалено много интертекстуалност (междутекстовост). Да, предупредих себе си, уж да не се влияя. Ама кой да слуша.

Приказката наистина написах другояче, с много вметки. Кръстих я „Чудовището на Беляковец“. После се светнах, че трябва да направя редактирана версия, такава, че да е четивна за подрастващата аудитория, да е в тон с досегашните ѝ посестрими – да ги няма елементите на репортаж или вестникарска/новинарска информационна емисия например – хем „на някой възрастен може да му бъде любопитно как се кастри плодно дръвче, за да стане достъпно за детския ръст“. Но след финалните преглеждания на книгата редакторът в мен убеди автора (пак аз) да не разводнява книгата и да пусне по-чистата версия – децата читатели ще са благодарни. Авторът се съгласи, като додаде с половин уста, че когато е поисквал да прочете отново приказката, никога не е зачитал първия, а винаги втория вариант. След което автор и редактор си стиснаха ръцете, „Чудовището“ изхвърча от книгата, а ако ви интересуват разликите, потърсете го на Anapest.Org.

Да добавим и това, че приказката, единствена от шестте, не включва като герои куче или кучета.

МАЛКАТА АКИЛОК

13 години по-рано, когато беше на 4, малката Акилок изчезна за пръв път. Това стана събитие на десетилетието за цялата общност и всички похвалиха нейното куче, Кимми, което се оказа и неин спасител. Акилок живееше в тайгата с майка си Каник. Бащата работеше в близкото селище на половин ден път с моторна шейна и по правило си идваше два пъти седмично у дома. Работеше в единственото по тия места предприятие – за дърводобив.

Та преди 13 години четиригодишната Акилок излязла след баща си заедно с кучето Кимми и не се прибрала. Майка й Каник решила, че тя е заминала с него, той понякога я вземал на работа. Обаче след 4 дни бащата се върнал и Каник плеснала с ръце – малката Акилок била изчезнала.

Вдигнали веднага половината тайга на крак. Военни ли с тежка техника, професионални спасители ли, елитни кучета ли, хеликоптери ли, полиция, пожарна, целият личен състав на предприятието начело с директора – кой ли не се включил в търсенето. Било лято, момиченцето било малко, дори и през лятото нощем в тайгата температурата пада до нулата, как ще се пази това дете от мечките и вълците? Ужасни дни били за преживяване, цяла седмица спасителите кръстосвали, въртолети облитали, а с родителите работел психолог.

На единайстия ден отнякъде изскочило кучето Кимми. Каник се хванала за главата и почнала да вие,

бащата се кланял пред Кимми, сякаш той можел да каже нещо. От щаба в общи линии решили, че щом кучето се е върнало, следователно малката Акилок е изкарала дълго жива, ала вече не е.

Връщането на кучето обаче подновило неистовото търсене. Някой от багеристите, колега на бащата, четири пъти подминавал високите треви край реката и чак на петия сякаш забелязал нещо. И какво да видят! Сред гъстите треви, в нещо като оформена ямка, малката Акилок лежи и само примигва от време на време. Жива и здрава. Измъкнали я, а като огледали мястото, разбрали – кучето е спало до нея нощем, то я е спасило, като я е топлило, а след като е огладняло, решило е да се върне. Малката Акилок не говорела много, но се изяснило, че се хранела с диви плодчета и ягоди и пила вода от реката. А пък се крила така и не издавала никакъв звук, за да не я намерят дивите животни. То затова и хората я търсили повече от седмица.

Новината, кадри от момичето, прегръдката с родителите, всичко това, разбира се, обиколи в същия ден целия свят. А в България дори стана причина за написването на приказка – всъщност това е приказката, която четете в момента.

- Ето това се казва дете на тайгата! - цъкал с уста целият свят. - Поведението за оцеляване му е кодирано! Е това се казва и куче!

Кимми тогава бил млад, нямал две години, може би на година и половина.

И ето че 13 лета по-късно Акилок, вече голяма, седемнайсетгодишна девойка, една вечер изчезна за втори път. Кимми бе вече старо куче, едва се движеше, ослепя с едното око. Бащата

продължаваше да работи на същото място, но се връщаше по-рядко.

За тези 13 години животът се промени много по света, дори и тук в тайгата. Вече отдавна имаха мобилен телефон, бащата пусна на дъщеря си и сателитен интернет – подарък за шестнайстия ѝ рожден ден. И за една година Акилок се промени коренно. От предишното румено и шумно дете, което тичаше с кучето и помагаше във всичко на Каник, от онова послушно дете не остана и следа. Майката Каник само охкаше и въздишаше скришом. Второ дете бяха родили няколко години след онази случка, но то живя броени часове, имаше вроден недъг. От тогава за дете не се заговори, Каник стана плашлива и тиха, а бащата започна да се връща само веднъж седмично.

Промяната в дъщерята промени и майката, от предишното ѝ спокойствие и кротост не остана много. Тя заболедува по-често, изпадаше понякога в отчуждение, понякога се превъзбуждаше и двете се караха тежко. Акилок в такива моменти бе по юношески жестока и обвиняваше майка си и за липсата на братче, и за далечината на бащата, и за това, че тайгата не е Калифорния или Лондон. А последния път Каник я заплаши, че ще прекъсне интернета и ще спре тези безкрайни нощни видео разговори с хора от целия свят. И същата вечер Акилок изчезна за втори път в живота си.

Каник реши, че Акилок се е скрила в плевнята или другаде, както правеше напоследък, и ще се върне към полунощ, като ѝ мине. Затова, плачейки, изгълта няколко хапа и легна.

На сутринта обаче Акилок я нямаше. Каник се разтрепери от ужас и от дългото тичане навън-навътре.

Този път кучето Кимми си беше вкъщи, то даже и не беше разбрало какво става.

Каник хукна към реката. Едно по едно започна да открива парчета от дрехите на Акилок. Бяха очевидно раздирани. Сетне намери чантичката ѝ, вътре беше електронната книга и малко пари.

По тия места по това време на годината реката залива големи зони, едно, че заблатьява всичко, но и е трудно проходима с техника, какво остава за човек. Ако мечка или вълци я бяха разкъсали и влачили, можеше никога да не намерят останките на момичето.

Тъкмо тичаше да се прибере обратно и да звъни и да вдигне целия регион на крак, когато чу клаксон. От джипа си ѝ махаше добрият стар доктор Херценщубе. Херценщубе бе от руските немци, попаднал в тайгата неизвестно как и преди десетки години. Тя едва не припадна в ръцете му, той я закара до къщата, като я поразпитваше, заеквайки.

Когато влязоха вътре, доктор Херценщубе захвана да измъква всевъзможни уреди.

- О, не – каза Херценщубе, докато вадеше апарата за кръвно налягане. - Мила, този апарат ще покаже, че имаш сърце, което в момента работи под напрежение. Но той няма да ти помогне да преодолееш болката в същото това сърце...

Или пък като измъкна слушалките:

- О, не, не... Това тук ще ми проглуши ушите с хлиповете ти, но няма да даде лек срещу сълзите.

Доктор Херценщубе обаче се отзова много строго, когато видя хаповете, които гълта, и даже ѝ ги отне всичките и си ги прибра.

- Откъде се тези отрови!? Кой ти предписа това?

- Сама... от интернет...

- Браво, мое дете! Доктор Херценщубе за какво

е ваш доктор! Доктор Херценщубе за какво има диплома, за какво е учил латински, човешко тяло е рязал, сърце в колби слагал! Ама аз като взема един прът, пък да ви спра целия интернет - интернет в тайгата ще гледат... Не доктор Херценщубе, а интернет ще лекува!... Хора от тайга... Хора от тайга!

Старецът се ядоса не на шега, но неговото появяване успокои малко Каник и тя несъзнателно му бе благодарна.

Но и доктор Херценщубе, а и всички лекари и психолози не биха помогнали в най-трудния момент - момента, когато намериха обувките на Акилок. Тя бе излязла със зимните си обувки, старите, не новите. Кучето изведнъж залая с одрезгавелия си старешки лай - съвсем наблизко се чуваше, до плевнята.

Старият Кимми бе седнал точно до обувките и като ги видя Каник, като видя кучето и двете обувки, обърнати към нея, и като си представи, че тези обувки сега можеха да не са празни, а в тях да са краката на Акилок и тя сега да я чака и гледа, а ръката ѝ да е на главата на кучето... Каник само се свлече на колене, без да има сили да продължи. Когато се съвзе, отиде при Кимми, той захапа едната обувка, погледна я, тя взе втората обувка и двамата се упътиха към дома.

И тогава внезапно от дома изскочи доктор Херценщубе. Той бе станал толкова пъргав за възрастта си и така устремно се насочи към тях, че Каник се сепна.

- Хвърлете обувки, хвърлете обувки! - викаше Херценщубе и пляскаше чак радостно с ръце. - Хвърлете обувки!

Той изтръгна обувката от ръката ѝ и ядосано завика на Кимми. Кучето обаче упорито стискаше

обувката. Старецът взе да я дърпа и да го хока.

- Пускай... Чибя! Пусни обувка...

Кимми за нищо на света не пускаше, даже изръмжа и му посегна.

- Ах, ти, лош куче! Ти хапеш, много лош куче!

- Какво става! - извика Каник.

- Спокойно, дишай дълбоко, дълбоко... - доктор Херценщубе заряза кучето и махна с ръка: - Тя е вътре! Всичко наред! Дълбоко дишай!... Дишай...

Но Каник не го слушаше и се откъсна лудо към къщата. Като видя дъщеря си посред стаята, боса, навела глава и несмееща да я погледне, Каник извика, падна в краката на Акилок, прегърна ги и заплака от все душа. Акилок падна до нея, гушна се, а майката ту я галеше и целуваше, ту я удряше ядно с юмруци по гърба.

- Това кризис! - кършеше ръце и викаше доктор Херценщубе. - Това нервен кризис! Дишай! Дишай дълбоко!

Но никой не го слушаше.

Следобед, след като се изясни цялата работа - че Акилок е инсценирала изчезването, разкъсвайки дрехите си надалеч, а накрая е използвала Кимми, за да ги изкара от къщата и да се вмъкне вътре - майката не спираше да я пита:

- Но защо? Но защо, маменце? Защо?

Акилок не знаеше какво да отговори. Само вдигаше рамене.

- Доктор Херценщубе знае защо! - усмихна им се, прощавайки се край джипа си, старият доктор.

- Доктор Херценщубе знае защо е това, доктор Херценщубе има диплома, посещавал е лекции психология.

Старият Херценщубе се качи, хлопна вратата и

подаде глава от прозореца.

- Защото е на седемнайсет години, затова! А доктор Херценщубе е на седемдесет и седем и отлично знае!

Той обеща да разправи довечера случката на бащата, накратко, Каник се чувстваше изтощена и мисълта, какво ще разкаже на мъжа си, я ужасяваше допълнително. Махнаха му с ръка и го изпратиха.

А на сутринта двете се събудиха рано-рано от силно тропане по вратата. Каник взе пушката и прикри Акилок зад гърба си. Вдигна резето и се отдръпна.

Бравата се завъртя и на прага се появи мъжът ѝ, бащата на Акилок. Заднегостърчешенякакъв съвсем млад голобрад здравеняк, от новопостъпилите в предприятието.

- Мисля, че е време Акилок да се омъжи - каза бащата и прекрачи прага.



Седмица по-рано по новините пуснаха репортаж за спасено след 11 дни в тайгата момиченце. Именно историята, с която започва приказката за Акилок – предал съм я почти дословно. Навярно някой от вас ще си я спомни.

Да ви кажа за имената – това са ескимоски думи за сняг. Каник – снежинка, акилок – мек сняг. Поне според интернет. Кимик е куче, тук съм го видоизменил, за да не се обърка с името на майката, че стават близки по звучене.

Та като чух новината, още на следния ден я свързах с един епизод от замисляна от мен евентуална новела – това е епизодът с майката, кучето и обувките. Аз по принцип мразя да се повтарям, ала веднага ми се очерта диаграмата на приказка и то сходна с досегашните – пак куче, пак родител и дете и пак баща, който активно... отсъства. Вече имах герои, история, ще я пренеса години по-късно, рекох си, и т.н. Самия епизод с обувките опростих и съвсем измених сълзливостта му, та ако се повтаря в бъдещата новела, поне ще е с коренна разлика и в съвсем друга история. В крайна сметка епизодът си остана на задните планове, нищо, че именно той запаля свещта на приказката.

Ако ви се е сторил неочакван финалът, напротив. [За възрастните: по тип Deus ex machina разрешение на колизия, като пропускам обяснение на литературоведския термин]. Вярно, понеже внезапно пренасочва смисъла на приказката, да речем, в съвсем нова посока (в стила на внезапните смислови обрати от „Прошка“), затова може да ви изненада. Честно казано, не помня нещо специално около измислянето – просто бях направил схемата и си казах: хубаво де, а какъв ще е същинският финал? И се сетих за, явно, най-логичното за мен разрешение.

Ако въобще цялото не ви се струва и приказка, а разказ – да, тук няма нищо свръхестествено като в предните, а детайли от нашето съвремие като навлизането на интернетната епоха, трудните взаимоотношения и личните драми допълнително създават това усещане. Но

това си е приказка.

Аз най се радвам на доктор Херценицубе, разбира се. На практика неговата поява съвпада с препоръките, които давам в увода на тази книга, в скиците за създаването на Усмивката – моля, търсете, намерете и допълнителна интересна идея, герой, ситуации. Обаче няма как да се сетите защо ми хрумна. Когато всичко бе готово, час по-късно си спомних, че пиарката на варненския Медицински университет ме запозна две седмици по-рано с човек от студентската им театрална трупа – може пък да им предложи някоя моя пиеса, да съучаствам някак и т.под. Тя го направи от ентузиазъм. И аз изведнъж се сетнах – добре, тази история аз не мога ли да им трансформирам и доразвия като пиеска, специално за тях? Може, що не. Обаче нали са медицински университет, трябва да има лекар в пиесата, пред тяхната публика е задължително. И хоп, в цялата история се появи и доктор.

Аз съм голям почитател на Достоевски. (В цикъла той се споменава вече за втори път.) Името Херценицубе е име на персонаж от „Братя Карамазови“, използван за нарицателно на знаменит местен доктор, който е най-компетентен и внимателен, но обикновено заявява, че нищо не разбира. Особено комичен е в устата и вечните оплаквания на нервната дама Хохлакова. Показателно е, че е споменат и в увода, и в епилога, а в целия роман е назован пряко 33 пъти. Достоевски е изключително силен, когато напише някакъв комичен и типичен елемент и започне да го извежда до крайност. Тоест доктор Херценицубе даже не е мой.

Ако напиша пиеска по тази история, задължително ще накарам кучето да се играе от човек с костюм и да си бъде пълноправен герой. Значи ще бъдат шест действащи лица. Даже когато включих момента с разправията между доктора и кучето за пускането на обувката, го писах с мисълта за потенциала на тази сценка пред публика, в театъра.

ЕСЕННИ БЕЗРЕДИЦИ

Имаше два града в една долина – източен и западен.

Беше ноември, време на богат листопад. Хвойни, осики, дъбове, кестени, брястове, явори, ясени, върби, липи, тополи, акации, какво ли не трупаше листата си по улиците на двата града. Човек например, ако нагазеше да се разхожда не по, а извън алеите на градския парк, едва влачеше крака заради преспите от листа. И всяка есен в долината бе така. Затова местните общинари бяха назначили цяла служба за листата – един вид, борба с безредиците на есента. В градинките и улиците листата събираше общината, пред входовете и в дворовете грижата бе на гражданите и стопаните.

Ала този ноември, за който споменаваме в нашата хроника, започна нещо изключително странно. В Източния град всеки ден извозваха тонове листа, всяка вечер улиците и градинките се поизчистваха, ала през нощта и на сутринта нов пласт от опадали листа покриваше градските площи. Бореха се хората с бедствието седмица, когато някой отиде до Западния град и се върна с вестта, че там всичко е наред: всички дървета са голи, а листата са прибрани, улиците и площадите са чисти. Накратко, есента там е избутана.

По същото време мина голяма буря през града, вятърът обрули не само всички листа, но и изскубна сума ти дървета, отнесе покриви, а жиците на тролейбусната линия се изпокъсаха. Не стига това, а покривката от листа бе почти метър дълбока и

никой вече втора седмица не бе виждал ни асфалт, ни тротоар, ни пръст. И тогава удари камбаната за второ ужасяващо откритие: листа по дърветата нямаше, нямаше значи отде да се вземат, всяка нощ обаче валяха листа и всяка сутрин улиците бяха наново и наново затрупвани! Какво става, бе, хора! Какво се случва с нас?

Събраха се тогава старейшините в общината, подхванаха размисли как да постъпят. Да вземат да изгарят листата на място? Как така – нали ще подпалят домовете си... Да извикат фирми от другия град, да помагат? Как така – първо с какво ще им платят, второ, ще се излагат ли, какво... Тогава един от мъдреците предложи:

- Да отсечем всички дървета и храсти. Няма ли източници, няма потребление – тоест няма да има листа.

Послушаха тоя мъдър икономист и в един ден целият град се хвана и натръшка всички дървесни видове. Остана градът гол, без дървета, само сгради, но и те грозни, кърпени от ремонти.

На сутринта нова, прясна покривка от есенни листа бе наваляла.

А хората почнаха да свикват. Даже – понеже децата откриха, че в многото листа може да се плува – организираха си турнири по плуване, а ако някой искаше да извади плочка от градския площад, трябваше да използва водолазни умения. След първите удавания обаче общинарите забраниха всякакво плуване.

Да плуват не можеха, ала да плават им се налагаше – автомобилите, градският транспорт, всичко това бе спряло, замряло, затрупано под листата. Заизкупуваха се гумени моторни лодки, някои си докараха яхтите от пристанищата, други

си запоръчваха по интернет скутери и джетове. Пореха листата бордовете на лодките, ръмжаха двигателите, гонки се въртяха край светофарите.

Защото вече нещата стигнаха до първите и заплашваха вторите и всички останали етажи на блоковете. Много съвети правиха старейшините и все един въпрос се носеше из въздуха:

- Защо?

Защо, господи, е всичко това? Дай ни знак, господи! С какво сгрешихме? Дали не сме всички лоши, грешни, псувачи и клюкари?

На последния съвет решиха следното: ще идат до събратята си от другия град. Ще ги помолят да им пратят най-добрия, най-почтения, най-праведния и честния човек, който притежават. Нека той дойде и на големия градски стадион ще се събере целият град и начело с праведника ще се помолят на господ да им даде знак, да им даде и пътя, и истината, и живота.

Ако имаше бог или ако аз бях бог, щях да си кажа: бре хитреци, бре умници – решили един праведен да изтегли петдесет хиляди тарикати!

Но бог явно има, понеже след като направиха едно към едно всичко планирано – дойде белоконо старче, поведе града на стадиона, отправиха обща молитва за избавяне от напастта, свеци сто хиляди изгориха и прочее, и прочее – на разотиване градът се бе струпал по улиците край стадиона. Стадионът се намираще в края на града. И стана чудо.

Хора от съседния град се бяха накамарили отвъд градската табела. Зяпаха. Сред тях трийсетОсногодишна жена в черно полупалто и ниски ботуши, със силно гримирани очи и с права, падаща надолу като водопад кестенява коса, водеше

куче на каишка, май ротвайлер. Ротвайлерът седя, седя, но накрая му додея или пък от просто любопитство, та дръпна внезапно господарката си по посока очертанятията на града. Пресякоха табелата и – о, чудо.

В момента, в който кучето стъпи на градския булевард, а момичето с него, и край – листата под краката им изчезнаха, а пътят започна да се разтваря. Те тръгнаха по асфалта. Изумени, всички граждани затаиха дъх. А сетне в безбройна нишка хората тръгнаха по улицата, която вече месец не бяха виждали, като следваха момичето. Когато стигнаха централния площад, момичето се обърна и каза на всички:

- А бе много сте тъпи, бе. Що не си пуснете кучетата из града и всичко ще се оправи.

- Ами ние нямаме кучета! - извика градът в един глас.

Такава една работа... Седмица по-късно целият град си взе по един домашен любимец, градът бе обходен до последното ъгълче и напастта бе ликвидирана. Неописуемо е да видиш пак родните си улици, родните кръстовища, ех, да не бяха секли дърветата, но напролет и това ще бъде поправено.

И така, градът се заприготвя да посрещне най-веселата си Коледа и най-щастливата си Нова година.

Но уви, историята не свърша до тук.

Празниците посрещнали и прогуляли, ала да гледаш куче у дома не е лека работа. Трябва да му се чисти, готви, да се възпитава, да се учат команди, да се създават навици, да се разхожда по тъмно сутрин и дълго вечер, да се прибираш на обяд, да го извеждаш. Трябва търпение, трябва отдаденост.

Отделно всяка порода си е чешит за себе си, едни изгризват кабелите, други свалят тапетите, трети дъвчат възглавниците. И всички кучета искат топлина, внимание и любов. Както и да е, искам да кажа, че в Източния град никой досега не бил гледал куче, не знаел как се възпитава, как се храни, нямало приюти, нямало дресьори, нямало зоомагазини. Месец издържали хората и почнали да се отърват от домашните си любимци.

Градът се напълнил с бездомни кучета, а общинарите се събрали, обявили кучетата за напаст и се отървали от тях посредством метода на ловната хайка.

И така, в началото на февруари в нито една къща не останало куче. Нещата се успокоили, хората заживели тъй, както винаги са живели досега, допреди катаклизмите на черния ноември. На 3 или 4 февруари през деня валил такъв пухкав сняг, тихо и спокойно, децата, които били в междусрочна ваканция, наизлезли с шейните, снегът валил точно колкото трябва и спрял.

На другия ден снежната покривка продължила да набъбва, а от небето не падала никаква снежинка. Седмица по-късно снежната покривка стигнала прозорците на първите етажи. Улиците и кръстовищата отново изчезнали. От небето нищо не валило, ала трупацият се сняг бил къде-къде по-голяма напаст от листата, с голи ръце срещу сняг не се излиза. Пухкав сняг отгоре, а отдолу твърд нарастващ лед. Някой сравнил ставащото с раждането на айсберг. Градът бил отново пред катастрофа. Трябвало или спешно да бъде напуснат до края на месеца, или всички щели да станат обитатели на ледено царство и гримасите им щели да останат завинаги такива, каквито ги е заварил

пъплещият като мравчена орда лед.

Това май бил краят.

На 21 февруари рано сутринта по пътя откъм платото се зададе човек. Човекът бе нисък, прегърбен, с кафява кожена шуба и висока сивкава яка – и подплатата на шубата, и самата й кожа, и яката бяха изкуствени, китайски; нахлупената шапка с ушанки – и тя менте, отвътре полиестер, отвън имитация на козина. Носеше тесни очила с диоптри, дясното очило с резка. Само очилата се виждаха от лицето на господина. Той вървеше с гумени ботуши, които хлопаха, понеже бяха обути без допълнителния чорап. От десния джоб на шубата стърчеше синкав найлонов плик, вляво дрънкаха кучешки бонбонки.

Казват, че собствениците на кучета много приличат на самите кучета. И това е чиста истина, защото погледнете кучето, което човекът водеше на синджир – старонемска дългокосместа овчарка, отгоре черна като конска грива, а навсякъде другаде с нюанси на кафявата шуба на странника. Както и да е, малко след като преминаха табелата за влизане в града, подир двамата се появи прясна димяща дия.

Там, където човекът и кучето стъпваха, отзад снегът се изпаряваше, ледът се стопяваше, а пръстта омекваше и поникваше я минзухарче, я кокиче, я някаква тревица. Накратко, човекът и кучето прорязваха ледената градска блокада с една топла дия на живота и сторваха така, че в центъра на града да се събира изумена тълпа.

Когато хората се понасъбраха, човекът вдигна ръка и каза:

- Хора! Място, в което не съжителстват хора

и кучета, не съществува на света. Откак свят светува. Още от пещерата. Отдавайте си любовта и на заобикалящия ви свят, а не само един на друг. Хуманното у човека е не отношението му към себеподобния, а е човешината му към всички останали представители на живота на планетата. Бъдете хуманни. Ледът ще се стопи тогава, когато научите вашите деца да боравят с кучета, да пренасочват грижата си не само към себе си и към ближния, а към всичко околно. Аз ще ви наблюдавам.

И с това човекът свали ръка и извика един от тълпата:

- Съобщи на всички, че моята овчарка е бременна и скоро ще роди. От някъде трябва да започнат...

И човекът си тръгна.

Странникът се настани в корията между двата града. Скова си фанза (фанза е ловна хижа, каквато строят китайците) и заживя сам. Първите родени кученца останаха в града, сетне и те дадоха поколение. В общи линии забравиха и за човека.

Ала понякога зиме група туристи или ученици на излет намираха в гората една много странна просека. Навсякъде сняг, а в просеката – като пътечка – димяща топла пръст и трева. Те бяха подготвени – знаеха, че който намери Дирята на живота, на всяка цена трябва да стигне до фанзата. Защото легендата разказва, че на входа на хижата имало надпис, на който било издълбано с нож:

САМОТАТА ИДВА ПОД ФОРМАТА НА КУЧЕ

Тази последна приказка ми хрумна през ноември, когато разхождах Марси, моето куче, из градинките около блока. И ми направиха впечатление многото изпадали листа, които дълго стояха несъбрани, а после общинските служители по почистването събраха на купове. И докато в пет сутринта се мотаех из градинките, влачен от кучето, ми хрумна мисълта: какво ще стане, ако... листата не спрат да падат. И веднага в главата ми се завъртяха куриози и възможности: това са изброените в приказката идеи за справяне с проблема, та дори до турнирите по плуване. А защо ще е този катаклизъм? Тук ударих на камък. Първо си мислех, че листата падат, защото в единия град много се псува – на всяка псувня листо. После замених „идеята“ за псуването с „лоши думи“. Примерно в единия град живеят само мъже, които не спират с лошите думи; в другия град пък (тогава се появи и вторият град) живеят само жени, благи...

Видно е, мисълта ми забуксува на празен ход. Като разказвах идеята си на моята колежка на работа (затова я включих тук като момичето с ротвайлера), накрая завърших:

- Обаче така и не знам какво да правя с тия листа...

И така – повече от месец.

И тогава около Коледа се заех с въпроса и си казах: „Я се хващай да мислиш, че...“ И процесът на доизмисляне се разви като при приказката „Прошка“ - добре де, викам си, защо не вкараш в уравнението и кучета? Така и така целият цикъл приказки е около тях?... Изведнъж се сетих как може да бъде разрешен въпросът с листата, как те ще изчезват и ще се отдръпват под стъпките на кучето... И веднага отпаднаха всички глупости за „лоши думи“ и тем подобни. Намери се мотив: хуманността. Ако са хуманни хората, всичко ще бъде наред. Гледането на домашни животни като белег на човешкото у човека... бла-бла-бла... И за да се подчертае условността на сполетялата ги напасть, я дублирах с по-естествената – снежната.

И накрая реших да опиша и себе си с Марси (да си направя автопортрет, както практикуват художниците; или да си направя литературно селфи, казано по модерному) – в ролята на конвенционалния проповедник и пустинник. Чудите ли се защо точно на 21 февруари пристига онзи странник?

Тук обаче трябва да кажа няколко неща, които за мен са тъжни, понеже водят до прощаване. Забелязахте ли как писах по-горе, че приказката по нещо прилича на предишна приказка? Да, явно вече започвам да се повтарям... И тогава разбрах, че това вече ще е последната приказка, наистина, нищо, че имах идея за още една и драпах да ги докарам до осем броя приказките. Аз мразя да се повтарям и да преизползвам като цигли или стари тухли едни и същи идеи, хрумвания, сюжетни ходове, герои и ситуации.

Защото за тази приказка използвах моменти от предишни мои работи. Двата града например много приличат на разказа „Сизиф“ (първия от двата) отпреди 20 години. „Дирята на живота“ е една стара идея, която не развих в повест, но все пак запечатах в един разказ отпреди 10 години - „Бели следи“. Това появяване мое с немската овчарка е изцяло в стила на „На брега на уличната локва“ (роман, заради който това лято прекъснах писането на приказките). А пък това, с което завършва приказката, онзи надпис там над хижата, е работното заглавие на следващия роман, който замислям и нямам представа кога и дали ще започна да пиша. Идеята за романа ми дойде даром от един мой сън отпреди 2 години време. Кой ми прати съня? Не знам. Дали това ще остане заглавието на романа? Едва ли.

Отгоре на всичко, обърнете внимание, че целият текст на приказката завършва без точка! Това е нещо, което за първи път ми се случва в моята съчинителска практика! Защо? Решете вие.

Само едно нещо не е истина – че кучето ми Марси било бременно. Та тя е на осем месеца и според кучешките възрасти скоро ще става тийнейджър. Тъй че още ѝ е рано да ражда и спасява изпаднали градове из света... на литературата. Да.

Финални думи?

Толкова много изрекох, че ще минем и без тях.

Много благодаря за гостуването и който е харесал
книжката, нека се тупне по носа!

Чао засега.



Съдържание

ПРЕНАСЯНЕ НА УСМИВКАТА /7
ПРОШКА /15
ПРОЗОРЕЦ КЪМ СВЕТА /25
ПОСЛЕДНАТА ЯБЪЛКА /36
МАЛКАТА АКИЛОК /44
ЕСЕННИ БЕЗРЕДИЦИ /53

